
Türkiye Eğitim Dergisi

(2020) Cilt 5, Sayı 1, s. 42-55

Yazma Kazanımlarının Yaratıcı Yazmaya Uygunluğu (2015 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programları Örnekleri)¹

Bünyamin SARIKAYA²

Özet

Bu araştırmada amaç 2015 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarındaki yazma kazanımlarının yaratıcı yazmaya uygunluğunu belirlemektir. Çalışmada incelenen kazanımlar 2015 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yer alan 1.-8. sınıf yazma kazanımlarından oluşmaktadır. Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve uzman görüşleri doğrultusunda betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan 48 yazma kazanımından 19'unun yaratıcı yazmaya uygun olduğu, 29 yazma kazanımının ise yaratıcı yazmaya uygun olmadığı belirlenmiştir. Öte yandan 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan 55 yazma kazanımından 23'ünün yaratıcı yazmaya uygun olduğu, 32'sinin ise yaratıcı yazmaya uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar alan yazın doğrultusunda tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Kazanım
Yaratıcı yazma
Öğretim programı

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 27.04.2020
Kabul Tarihi: 17.05.2020
Elektronik Yayın Tarihi: 01.06.2020

DOI: 11..11111/ted.xx

---

¹ Bu çalışma 26-28 Eylül 2019 tarihlerinde Van'da düzenlenen "Uluslararası Türkoloji Araştırmaları Sempozyumu"nda sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

² Doç. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, b.sarikaya@alparslan.edu.tr. ORCID ID: 0000-0002-8393-7127.

Suitability of Writing Achievements for Creative Writing (Examples Of 2015 and 2018 Turkish Course Teaching Programs)¹

Bünyamin SARIKAYA²

Abstract

The aim of this research is to determine the suitability of the writing achievements in the 2015 and 2018 Turkish Course Teaching Programs for creative writing. The achievements in the study are composed of the 1.-8. Class writing acquisitions included in the 2015 and 2018 Turkish Course Teaching Programs. The data were collected through document analysis and analyzed with descriptive analysis technique in line with expert opinions. As a result of the research, it was determined that 19 out of the 48 writing achievements in the 2015 Turkish Course Teaching Program are suitable for creative writing, and 29 writing achievements are not suitable for creative writing. On the other hand, it was concluded that out of the 55 writing achievements included in the 2018 Turkish Course Teaching Program, 23 are suitable for creative writing and 32 are not suitable for creative writing. The results obtained were discussed in line with the literature and suggestions were presented.

Keywords

Achievement/Acquisition
Creative Writing
Teaching Program
/Curriculum

About Article

Sending Date: 27.04.2020
Acceptance Date: 17.05.2020
Electronic Issue Date: 01.06.2020

DOI: 11..11111/ted.xx

GİRİŞ

Dilin iletişimdeki önemi şüphesiz ki büyüktür. Sadece bir iletişim aracı değil insanoğlunun düşünce ve eylemlerinin de merkezinde yer alan temel etkenlerdendir. Bu bağlamda insanoğlunun kullandığı en eski iletişim araçlarından biridir. Dil kadar önemli ve eski kavramlardan biri de yazmadır.

Yazma, bilginin kazanılmasında ve bilginin kalıcı olarak bellekte tutulmasında önemli yöntemlerden biridir. Yazma sayesinde insanlarda bilgi kültüre dönüşür ve zamanla insan hayatının bir parçası konumuna gelmektedir. İyi bir yazma becerisi kazanmış bireylerin dil gelişimi hızlanır ve aynı zamanda bireylerin kendine olan güvenlerinin yükselmesini sağlamaktadır (Ungan, 2007: 469). Benzer düşünceleri Akbayır (2006: 2) da dile getirmektedir. Ona göre yazı kişisel gelişimin sağlanmasında önemli rol oynamaktadır. Yazma eylemi sayesinde bellek gelişir ve bilginin kalıcılığı sağlanmış olur. Aynı zamanda

¹ Bu çalışma 26-28 Eylül 2019 tarihlerinde Van'da düzenlenen "Uluslararası Türkoloji Araştırmaları Sempozyumu"nda sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

² Doç. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, b.sarikaya@alparslan.edu.tr. ORCID ID: 0000-0002-8393-7127.

belleğin canlı kalması, işlevselliğini sürdürmesi, disiplin kazanması ve biçimlenmesi noktalarında da önemli rol oynamaktadır.

Yazma eyleminin, bireylerde sadece bilginin geliştirilmesi ve korunmasının yanı sıra birçok kişisel donanıma da katkısı bulunmaktadır. Kasapoğlu (2007: 2) çalışmasında bu katkıları aşağıdaki gibi aktarmaktadır:

- Yazma, bireylerde bilişsel gelişime katkı sunar.
- Yazma, algılamayı, duyguları ve düşünmeyi geliştirir.
- Öğrenmenin desteklenmesinde ve güçlendirilmesinde önemli rol oynar.
- Yazma, bireyleri araştırma-inceleme ve okuma becerisine yönlendirir.
- Yazma, bilgilerin organize edilmesi ve karar verme becerisine katkı sunar.
- Yazma sayesinde kişi kendini keşfeder ve tanır.
- Yazma, bireylere özgüven duygusu kazandırır.
- Empati kurmanın en önemli yollarından biridir.
- Yazma, bireyin kendini ifade etmesine yardımcı olurken aynı zamanda bireyi ezbere bilgiden de kurtarır.
- Yazma, bilgilerin pekiştirilmesine ve bireyde üretkenliğin oluşmasına katkıda bulunur.

Belet (2005: 16) yazmanın teknik boyutuna değindiği çalışmasında yazma becerisinin üç önemli boyutunun olduğunu vurgulamaktadır. Bunlar:

- Yazma becerisinin bilişsel boyutu,
- Duyuşsal boyutu,
- Devinişsel boyutudur.

Yaratıcı Yazma

Yaratıcı yazma alanyazında farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır:

- Yaratıcılığın kullanılarak dış dünyadan edinilen kazanımların bireyin öz hayal dünyasında farklı bir şekilde ortaya konarak yazılmasıdır (Bulut ve Çiftçi, 2014: 377).
- Alışılmışın dışına çıkmak, hayal gücü aracılığıyla özgün düşünceler üretmek, özgürlüğe erişmek, zorlanmadan ve takılmadan yazmak ve yazıdan zevk almak yaratıcı yazmadır (Küçük, 2007: 11; Temizkan, 2010: 628).
- Mevcut bilgi, kavram ve olayların yeniden kurgulanıp birbirleriyle bağ kurarak yeni bir yazı üretme etkinliği ve zihninden geçen her şeyi özgürce kâğıda dökmesidir (Demir, 2012: 345). Benzer tanımları Oral (2008: 8) da yapmaktadır.
- Mevcut bilgi ve kavramların hayal gücü sayesinde ortaya yeni ürünler (beste, şiir, öykü, deneme, roman) koyması etkinliğidir (Güleryüz, 2006; Ak, 2011: 24).
- Bireylerin değişik yöntemlerle yazmaya hazırlandığı, ürün ve süreç temelli bir değerlendirmenin yapıldığı, bütün yazma basamaklarında yaratıcılığın ön planda olduğu,

bireysel ve işbirliğine dayalı yazma etkinliklerinin uygulandığı bir yazma türüdür (Maltepe, 2006: 15).

Yukarıda verilen tanımlamalar ve bilgiler doğrultusunda yaratıcı yazma, bireyin hayal dünyası aracılığıyla duygu ve düşüncelerini herhangi bir engel olmadan ve yeni bir ürün ortaya koyduğu yazma yaklaşımı olarak tanımlanabilir.

Yaratıcı yazıda bulunması gereken bazı özellikler vardır. Rubin (2000) bu özellikleri şöyle sıralamaktadır:

- Bireylerin empati kurma becerisi, deneyim ve yazma imkânlarına sahip olması.
- Bireylerin kolaylıkla ulaşabileceği ve bilgi ve deneyim kazanabilecekleri zengin edebî çevreler.
- İyi yazım becerisi.
- Bireylerin her şeyi detaylıca düşünebildikleri zaman ve mekân ihtiyacı.
- Bireylerin/öğrencilerin kendi dünyalarında düşünebileceği ve diğer bireylere bu düşüncelerini kolaylıkla aktarabileceği ve psikolojik açıdan rahatlık duyacakları bir ortam.

Uyğun ve Çetin (2020: 3) de yaratıcı yazma becerisinin geliştirilebilmesi için öğrencilerin hayal güçlerinin ve yaratıcılıklarının desteklendiği özgür eğitim ortamlarına ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir.

Spandel (2005: akt. Öztürk, 2007: 26-27) yaratıcı yazılarda bulunması gereken özellikleri şöyle açıklamaktadır:

1. Fikirler: Fikirler yazma parçalarının esasıdır. Öğrenciler ilginç fikri seçerler, onu sınarlar, ana fikir ve ayrıntıları kullanarak geliştirirler.

2. Organizasyon: Organizasyon yazmanın iskeletidir. Öğrenciler yazılarının başında okuyucuyu metne bağlar, amaçları tanımlar, mantıklı fikirler sunar, fikirler arasında geçiş sağlar ve önemli soruları cevaplandırarak tatmin edici bir sonla yazımı bitirirler. Öğrenciler ön yazma boyunca yazılarını organize ederler ve tasarılar yaparak planlarını izlerler.

3. Üslup: Yazarların ayırt edici stilleri üsluptur. Üslup bir yazma parçasındaki en önemli niteliktir. Öğrenciler tasarlama ve aşamaları gözden geçirme esnasında, kullandıkları kelimeler, oluşturdukları cümleler ve benimsedikleri tonlar yoluyla yazımlarındaki üslûbu tanımlarlar.

4. Kelime Seçimi: Dikkatli kelime seçimi, okurken yazıya açık anlam ve çekicilik katar. Öğrenciler canlı kelimeler, özel isim, sıfatlar ve fiiller seçmeyi, kelime resimleri yaratmayı, dilin ifade etme özelliklerini kullanmayı öğrenir. Öğrenciler, yazılarını tasarlayarak ve yeniden gözden geçirerek kelime seçimine odaklanırlar.

5. Akıcı cümle: Akıcı cümle, dilin ritmidir. Öğrenciler yazılarının uzunluğunu ve yapılarını çeşitlendirirler. Böylece yazılar doğal bir ritme sahip olur ve doğal sesle okunması kolaydır. Öğrenciler yazılarını tasarlayarak, yeniden gözden geçirerek ve sergileyerek cümle akıcılığını geliştirirler.

6. Mekanikler: Mekanikler, doğru telâffuz etme, büyük harf kullanma, noktalama ve dil bilgisidir. Yazma sürecinin yayınlanma aşamasında, öğrenciler yazılarının ön okumalarını gerçekleştirirler, telâffuz ve yazılarının daha kolay okunması için imlâ hatalarını düzeltirler.

Yaratıcı yazma etkinliklerinin okulda çok sayıda yararı bulunmaktadır. Temizkan (2010: 629) yaratıcı yazma etkinlikleri sayesinde öğrencilerin sıkılmayan yazılar yazdıklarını, akıcı ve ilgi çekici bir biçimde düşüncelerini belirttiklerini, öğretmenlerin öğrencilerle daha rahat bir şekilde empati kurabildiğini belirtmektedir.

Yaratıcı yazma becerisi ve aynı zamanda yaratıcı yazma etkinliklerinin bu kadar önemli olduğu düşüldüğünde Uyğun ve Çetin (2020: 3) alanyazını detaylı bir şekilde taradıkları çalışmada öğretmenlerin yaratıcı yazma teknikleri konusunda hem bilgi hem de uygulama noktasında eksiklerinin olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Türkçe öğretim programlarında öğrencilerin üst düzey düşünebilen, olayları analiz edebilen ve değerlendirebilen bireyler olarak yetiştirilmeleri hedeflenmektedir. Bu hedeflere ulaşmada temel dil becerilerinin yeterli bir şekilde edinilmesi de istenmektedir. Bu bağlamda 2015 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yer alan yazma kazanımları, yaratıcı yazabilmesi istenen öğrencilerin bu hedeflerine destek vermesi bağlamında incelenmelidir. Bu temel amaç bağlamında uzman görüşleri doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1 ve 8. sınıflar) yer alan yazma kazanımlarından hangileri yaratıcı yazma becerisine uygundur?
2. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1 ve 8. sınıflar) yer alan yazma kazanımlarından hangileri yaratıcı yazma becerisine uygun değildir?
3. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1 ve 8. sınıflar) yer alan yazma kazanımlarından hangileri yaratıcı yazma becerisine uygundur?
4. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1 ve 8. sınıflar) yer alan yazma kazanımlarından hangileri yaratıcı yazma becerisine uygun değildir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Çalışma nitel araştırma yöntemine dayalı gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalar Creswell (2013)'e göre varsayımlar yoluyla başlayan bir araştırma yaklaşımıdır.

Çalışmada 2015 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yer alan yazma kazanımlarının yaratıcı yazmaya uygunluğunu incelemek, mevcut olan durumun fotoğrafını çekerek betimleme yapmak (Büyüköztürk, vd., 2011) amaçlandığı için bu yaklaşımın uygun olacağı düşünülmüştür.

Verilerin Toplanması

Çalışmada veriler doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. Bu yöntem araştırılması hedeflenen olgu veya olguları ilgilendiren yazılı ürünlerin analiz edilmesini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek 2005). 2015 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yer alan yazma kazanımlarının yaratıcı yazmaya uygunluğunu belirlemek için uzman görüşünden yararlanılmıştır. Söz konusu programlarda yer alan yazma kazanımlarının tamamı bir anket halinde 6 uzman görüşüne sunulmuştur. İlgili uzman kişiler Türkçe (4) ve Sınıf (2) eğitiminde görev yapan öğretim üyeleridir.

Değerlendirme için hazırlanan ankette her kazanım için “Uygun değil.”, “Kısmen uygun.”, “Uygun.” seçeneklerinden uygun olanının işaretlenmesi istenmiş veriler böylece toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada “betimsel doküman analizi” modeli uygulanmıştır. Bu modelde yapılması planlanan ilgili çalışmanın kayıt ve belgeleri bazı kurallar doğrultusunda kodlanıp incelenir. Aynı zamanda bu yöntem alan yazında belgesel tarama veya belgesel gözlem olarak da tanımlanmaktadır. Bu süreçte araştırmacılar çalışma ile ilgili kaynaklara ulaşır, bunları dikkatlice inceler, önemli gördüğü bilgileri not edinir ve bu veriler ışığında bazı değerlendirmelere ulaşır (Çepni, 2007: 76-77; Altunkaya, 2010: 79).

Veriler analiz edilirken altı alan uzmanı değerlendirmelerini özgürce yapmışlardır. Sonrasında bir araya gelmiş ve görüşler karşılaştırılmıştır. Araştırmada güvenilirlik için Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülü [Güvenirlik = Görüş Birliği/ (Görüş Birliği +Görüş Ayrılığı)] kullanılmıştır. Yapılan hesaplama neticesinde çalışmanın güvenilirliği % 83 olarak tespit edilmiştir. Miles ve Huberman (1994) araştırmalarda güvenilirlik için % 70’in geçerli bir oran olduğunu belirtmişlerdir.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde ulaşılan bulgular alt başlıklar bağlamında ele alınmıştır.

Alt Problem 1’e Yönelik Bulgular

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki (1-8. sınıf) yazma kazanımlarından yaratıcı yazmaya uygun olan kazanımlar aşağıda verilmiştir.

Sıra No	Kazanımlar	Sınıf
1	Yazma materyallerini uygun biçimde kullanarak çeşitli boyama/çizgi çalışmaları yapar.	1,
2	Sınıf düzeyinde noktalama işaretleri ve yazım kurallarına uyarak çevresindeki bir kişiyi veya bir nesneyi tanıtan, bir olayı anlatan, basit düzeyde bir düşünceyi ifade eden cümleler yazar.	1
3	Sınıf seviyesine uygun olarak dikte yoluyla, bakarak ve serbest yazma çalışmalarını sayfa ve yazım düzenine dikkate ederek yapar.	1, 2, 3
4	Çevresindeki bir kişiyi veya bir nesneyi tanıtan, bir olayı veya hikâyeyi anlatan, bir düşünceyi ifade eden ve kendi içinde anlam bütünlüğü olan metin yazar.	2, 3
5	Çevresindeki bir kişiyi veya bir nesneyi tanıtan, bir olayı anlatan, bir düşünceyi ifade eden ve kendi içinde anlam bütünlüğüne sahip hikâyeye edici veya bilgilendirici metin yazar.	3
6	Çevresindeki bir kişiyi veya bir nesneyi tanıtan, bir olayı anlatan, bir düşünceyi ifade eden ve kendi içinde anlam bütünlüğüne sahip hikâyeye edici veya bilgilendirici (gerçek, kurgusal, şiir, anı, gözleme dayalı doğa-fen olaylarını anlatan yazılar vb.) metin yazar.	4
7	Çevresindeki bir kişiyi veya bir nesneyi tanıtan, bir olayı anlatan, bir	

	düşünceyi ifade eden ve kendi içinde anlam bütünlüğüne sahip hikâye edici veya bilgilendirici (gerçek, kurgusal, anı, gözleme dayalı doğa olaylarını anlatan yazılar, şiir vb.) metin yazar.	5
8	Yazım kurallarına uyararak ve noktalama işaretlerini doğru kullanarak çevresindeki bir kişiyi veya bir nesneyi tanıtan, bir olayı anlatan, bir düşünceyi ifade eden ve kendi içinde anlam bütünlüğüne sahip metinler yazar.	6
9	Yazım kurallarına uyararak ve noktalama işaretlerini doğru kullanarak çevresindeki bir kişiyi veya bir nesneyi tanıtan, bir olayı anlatan, bir düşünceyi ifade eden ve kendi içinde anlam bütünlüğüne sahip, farklı anlatım türlerini (betimleyici, öyküleyici, açıklayıcı ve tartışmacı) kullanarak metinler yazar.	7, 8
10	Herhangi bir olayı veya etkinliği oluş sırası içinde yazar.	2, 3
11	Herhangi bir işin yapılması, işlemin gerçekleştirilmesi vb. konularda işlem basamaklarını sırası ile yazar.	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
12	Yazarken işlem basamakları veya olaylar arasındaki ilişkileri zaman/sıra/sebeup-sonuç belirterek ifade eder.	3, 4, 5, 6, 7, 8
13	Yazma amacını belirleyerek amacına uygun bilgilendirici metin yazar.	3, 4, 5, 6, 7, 8
14	Yazdıklarını gözden geçirerek anlam bütünlüğünü bozan ifadeler, yazım ve noktalama hataları varsa bunları belirler, düzeltir ve metni yeniden yazar/düzenler.	4
15	Yazdıklarını gözden geçirerek anlam bütünlüğünü bozan ifadeler, yazım ve noktalama hataları, anlatım akışında ve iç tutarlılığında uyumsuzluklar varsa bunları belirler, düzeltir ve metni yeniden yazar/düzenler.	5, 6, 7, 8
16	Metin yazımında özgünlük, yalınlık, duruluk, açıklık ve akıcılık özelliklerini kullanır.	6, 7, 8
17	Düş gücünü kullanarak şiir veya fantastik metin yazar.	7, 8
18	Gerektiğinde anlatımı zenginleştirmek için sınıf seviyesine uygun çizim, grafik ve görseller kullanır.	3, 4, 5, 6
19	Gerektiğinde anlatımı zenginleştirmek için sınıf seviyesine uygun çizim, grafik, görseller ve diğer çoklu medya öğelerini kullanır.	7, 8

Uzman görüşleri doğrultusunda 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1-8. sınıflar) yer alan 48 (%100) kazanımdan 19'unun (% 39,5) yaratıcı yazma becerisine uygun olduğu tespit edilmiştir.

Alt Problem 2'ye Yönelik Bulgular

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki (1-8. sınıf) yazma kazanımlarından yaratıcı yazmaya uygun olmayan kazanımlar aşağıda verilmiştir.

Sıra No	Kazanımlar	Sınıf
1	Harfleri, rakamları ve matematiksel işaretleri tekniğine uygun yazar.	1
2	Büyük harf, nokta, soru işareti ve kısa çizgiyi uygun yerlerde kullanır.	1
3	Bitişik eğik yazıyı kullanarak okunaklı hece ve kelimeler yazar.	1

4	Yazdıklarını kontrol ederek ifade, harf, noktalama gibi yanlışları varsa bunları belirler ve düzeltir.	1, 2, 3
5	Yazdıklarını öğretmenin yönlendirmesi ile paylaşır.	1, 2, 3, 4
6	Büyük harf, nokta, virgül, ünlem, soru işareti, kısa çizgi ve kesme işaretini uygun yerlerde kullanır.	2
7	Büyük harf, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, soru işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretini uygun yerlerde kullanır.	3
8	Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru eki, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işaretini uygun yerde/doğru kullanır	4
9	Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru eki, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgül ve köşeli ayraç uygun yerde/doğru kullanır.	5
10	Duygu ve düşüncelerini destekleyici açıklamalar yaparken uygun bağlama ögelerini kullanır.	2, 3
11	Konuya bakış açısını, bir konudaki duygu veya düşüncelerini destekleyici açıklamalar için gerekçeler veya kanıtlar sunarken uygun bağlama ögelerini de kullanır.	3, 4, 5, 6, 7, 8
12	İçeriğe uygun, doğru kelimeler seçerek, kelimelerin gerçek, mecaz ve alana özgü anlamlarını kullanır.	3, 4
13	İçeriğe uygun atasözleri, deyimler, özdeyişler seçerek kelimelerin gerçek, mecaz ve alana özgü anlamlarını kullanır.	5, 6, 7, 8
14	Çekim eklerini (hal ekleri, iyelik ekleri ve çoğul eki) yerinde kullanır.	4
15	Çekim eklerini (hal ekleri, iyelik ekleri, çoğul eki, ilgi hali) ve yapım eklerini doğru kullanır.	5
16	Çekim eklerini (hal ekleri, iyelik ekleri, çoğul eki, ilgi hali) ve yapım eklerini doğru kullanır; kök bilgisi ile ilişki kurar.	6
17	Çekim eklerini (kişi ekleri, haber ve dilek kipleri) ve yapım eklerini doğru kullanır.	7
18	Yazılarında, isimleri cümledeki işlevlerine uygun kullanır.	4
19	İsim, isim tamlaması, sıfat ve zamirleri cümledeki işlevlerine uygun kullanır.	5
20	İsim, isim tamlaması, sıfat, sıfat tamlaması ve zamirleri cümledeki işlevlerine uygun kullanır.	6
21	Yazma çalışmalarında, kaynaştırma (y,ş,s,n) harflerini doğru kullanır.	5, 6
22	Yazdıklarında ünlü uyumlarını bilir; ünlü, ünsüz düşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz sertleşmesi gibi ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.	5, 6
23	Yazdıklarını yazılı/basılı olarak veya imkân ve fırsatlar ölçüsünde çoklu medya ortamlarını kullanarak paylaşır.	5
24	Yapım eklerini bilir; basit, birleşik ve türemiş sözcükleri ayırt eder.	6
25	Fiil, fiilimsi, zarf ve ünlemleri cümledeki işlevlerine uygun kullanır.	7
26	Dilbilgisine dayalı anlatım bozukluklarının farkına varır.	8
27	Cümlelerin ögelerini bilir; anlamına ve yapısına göre farklı cümle türlerini kullanır.	8
28	Ek fiili, isim türünden kelimeleri kip ve kişiyi gösterecek şekilde kullanır.	8
29	Yazdıklarını kontrol ederek anlam bütünlüğünü bozan ifadeler, yazım ve noktalama hataları varsa bunları belirler ve düzeltir.	3

Uzman görüşleri doğrultusunda 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1-8. sınıflar) yer alan 48 (%100) kazanımdan 29'unun (% 60,4) yaratıcı yazma becerisine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Alt Problem 3'e Yönelik Bulgular

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki (1-8. sınıf) yazma kazanımlarından yaratıcı yazmaya uygun olan kazanımlar aşağıda verilmiştir.

Sıra No	Kazanımlar	Sınıf
1	Boyama ve çizgi çalışmaları yapar.	1
2	Görsellerle ilgili kelime ve cümleler yazar.	1
3	Yazılarını görsel unsurlarla destekler.	1, 2
4	Yazma çalışmaları yapar.	1, 2
5	Yazma stratejilerini uygular.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
6	Şiir yazar.	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
7	Bilgilendirici metin yazar.	4, 5, 6, 7, 8
8	Kısa metinler yazar.	2, 3, 5, 6, 7, 8
9	Hikâye edici metin yazar.	3, 4, 5, 6, 7, 8
10	Kısa yönergeler yazar.	2, 3
11	Görselleri ilişkilendirerek bir olayı anlatır	4
12	Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
13	Yazdıklarını zenginleştirmek için çizim ve görseller kullanır.	3
14	Görsellerdeki olayları ilişkilendirerek yazı yazar.	3
15	Yazılarında mizahi öğeler kullanır.	8
16	Bir işin işlem basamaklarını yazar.	5
17	Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.	6, 7, 8
18	Bir işin işlem basamaklarına ilişkin yönergeler yazar.	4
19	Hayalî öğeler barındıran kısa metin yazar.	4
20	Yazdıklarını zenginleştirmek için çizim, grafik ve görseller kullanır.	4
21	Yazdıklarını desteklemek için gerektiğinde grafik ve tablo kullanır.	6
22	Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.	7, 8
23	Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.	7, 8

Uzman görüşleri doğrultusunda 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1-8. sınıflar) yer alan 55 (%100) kazanımdan 23'ünün (% 41,8) yaratıcı yazma becerisine uygun olduğu tespit edilmiştir.

Alt Problem 4'e Yönelik Bulgular

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki (1-8. sınıf) yazma kazanımlarından yaratıcı yazmaya uygun olmayan kazanımlar aşağıda verilmiştir.

Sıra No	Kazanımlar	Sınıf
1	Harfleri tekniğine uygun yazar.	1
2	Hece ve kelimeler yazar.	1
3	Rakamları tekniğine uygun yazar.	1
4	Anlamli ve kurallı cümleler yazar.	1, 2
5	Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır.	1, 2
6	Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun şekilde kullanır.	1, 3
7	Büyük harf ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.	2, 4, 5

8	Yazdıklarını düzenler.	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
9	Yazdıklarını gözden geçirir.	1
10	Yazdıklarını paylaşır.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
11	Formları yönergelerine uygun doldurur.	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
12	Soru ekini kuralına uygun yazar	2
13	Yazılarında eş sesli kelimeleri anlamlarına uygun kullanır	3, 4
14	Harfleri yapısal özelliklerine uygun yazar.	3
15	Harflerin yapısal özelliklerine uygun kelime ve cümleler yazar	3
16	Harflerin yapısal özelliklerine uygun kısa metinler yazar.	3
17	Harflerin yapısal özelliklerine uygun metin yazar.	4
18	İmza atar.	4
19	Kısaltmaları ve kısaltmalara gelen ekleri doğru yazar.	4
20	Sayıları doğru yazar.	4, 5
21	Yazılarında bağlaçları kuralına uygun kullanır.	4
22	Pekiştirmeli sözcükleri doğru yazar	4
23	Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.	5
24	Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.	5, 6, 7, 8
25	Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır	7
26	Cümlelerin öğelerini ayırt eder.	8
27	Cümle türlerini tanıır.	8
28	Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.	8
29	Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	3, 4, 5, 6, 7, 8
30	Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	5, 6, 7, 8
31	Yazılarında kelimeleri gerçek, mecaz ve terim anlamları ile kullanır.	4
32	Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.	7, 8

Uzman görüşleri doğrultusunda 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1-8. sınıflar) yer alan 55 (%100) kazanımdan 32'sinin (% 58,1) yaratıcı yazma becerisine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

2015 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında (1-8. sınıflar) yer alan yazma kazanımlarının yaratıcı yazmaya uygunluğunun değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmada toplam 103 yazma kazanımı incelenmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda, 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan 48 yazma kazanımından 19'unun yaratıcı yazmaya uygun olduğu, 29 yazma kazanımının ise yaratıcı yazmaya uygun olmadığı belirlenmiştir. Öte yandan 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan 55 yazma kazanımından 23'ünün yaratıcı yazmaya uygun olduğu, 32'sinin ise yaratıcı yazmaya uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Alanyazında yazma kazanımlarının yaratıcı yazma becerisine uygunluğu bağlamında yapılan çalışmalar (Bulut ve Çiftçi, 2014; Uyğun ve Çetin, 2020) bulunmaktadır. Ancak her iki çalışmada da Türkçe dersi öğretim programlarında yer alan ortaokul yazma kazanımlarının yaratıcı yazmaya uygunluğuna bakılmıştır. Bu çalışmada ise programların sadece ortaokul kısmına yönelik yazma kazanımları değil programlarda yer alan bütün yazma kazanımları değerlendirilmiştir. Ayrıca her iki çalışmada da ilgili süreçte yürürlükte olan programlardaki yazma kazanımları irdelenirken bu çalışmada hem uygulamada olan

hem de bir önceki öğretim programında yer alan yazma kazanımları incelenmiştir. Araştırmanın bu yönüyle farklı olduğu ifade edilebilir.

Yapılan çalışmada elde edilen verilere uzman görüşleri doğrultusunda ulaşılmıştır. Bu yüzden kimi kazanımlar yaratıcı yazmaya kısmen uyarken kimilerinin ise tamamen uygun olduğunu ifade etmek gerekir. Nitekim bu çalışmayı inceleyecek okurların/araştırmacıların da zihninde benzer düşüncelerin olacağı düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde, 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki (1-8. sınıflar) yazma kazanımlarının yaratıcı yazmaya uygun olup olmadığını inceleyen başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1-8. sınıflar) yer alan “Yazma materyallerini uygun biçimde kullanarak çeşitli boyama/çizgi çalışmaları yapar.” , “Sınıf seviyesine uygun olarak dikte yoluyla, bakarak ve serbest yazma çalışmalarını sayfa ve yazım düzenine dikkat ederek yapar.” , “Yazma amacını belirleyerek amacına uygun bilgilendirici metin yazar.” , “Gerektiğinde anlatımı zenginleştirmek için sınıf seviyesine uygun çizim, grafik ve görseller kullanır.” gibi kazanımların uzman görüşleri doğrultusunda yaratıcı yazmaya ‘kısmen’ uygun olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan aynı programda yer alan “Çevresindeki bir kişiyi veya bir nesneyi tanıtan, bir olayı veya hikâyeyi anlatan, bir düşünceyi ifade eden ve kendi içinde anlam bütünlüğü olan metin yazar.” , “Çevresindeki bir kişiyi veya bir nesneyi tanıtan, bir olayı anlatan, bir düşünceyi ifade eden ve kendi içinde anlam bütünlüğüne sahip hikâye edici veya bilgilendirici (gerçek, kurgusal, şiir, anı, gözleme dayalı doğa-fen olaylarını anlatan yazılar vb.) metin yazar.” , “Düş gücünü kullanarak şiir veya fantastik metin yazar.” gibi kazanımların ise yaratıcı yazmaya tamamen uygun olduğu düşünülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde, 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki (1-8. sınıflar) yazma kazanımlarının yaratıcı yazmaya uygun olup olmadığını inceleyen sadece bir çalışmaya (Uygun ve Çetin, 2020) rastlanmıştır. İlgili çalışma programdaki bütün kazanımları değil programın ortaokul kısmını (5-6-7-8. sınıflar) ilgilendiren kazanımların irdelenmesini kapsamaktadır.

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1-8.sınıflar) “Boyama ve çizgi çalışmaları yapar.” , “Yazılarını görsel unsurlarla destekler.” , “Kısa yönergeler yazar.” , “Bir işin işlem basamaklarını yazar.” , “Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.” , “Yazdıklarını desteklemek için gerektiğinde grafik ve tablo kullanır.” gibi kazanımların uzman görüşleri doğrultusunda yaratıcı yazmaya ‘kısmen’ uygun olduğu tespit edilmiştir. İlgili kazanımların Uygun ve Çetin (2020: 9) tarafından yapılan çalışmada ise yaratıcı yazmaya uygun olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmadaki bu farklılığın uzmanların görüş ve bakış açılarından kaynaklandığı ifade edilebilir. Bu çalışmada yer alan “Yazdıklarını desteklemek için gerektiğinde grafik ve tablo kullanır.” kazanımının yerine geçebilecek ve 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan “Yazdığı Metni Görsel Materyallerle Destekler .” kazanımı Bulut ve Çiftçi (2014: 382) tarafından yapılan çalışmada yaratıcı yazmaya uygun bulunmuştur.

Yaratıcılık zekânın bir işlevidir. Çok çeşitli biçimleri vardır, çok çeşitli kaynaklardan yararlanır ve hepimizin çok çeşitli yaratıcı güçlerimiz vardır. Yaratıcılık, insan zekâsının etkin bir biçimde katıldığı tüm faaliyetlerde mümkündür. İnsan zekâsının belirleyici ögesi, imgelem ve simgesel düşüncenin gücüdür (Robinson, 2008: 131). Yaratıcılık, özgün buluşlar ortaya koyma becerisidir (Dikici, 2001). Yaratıcı yazma ise Brookes ve Marshall (2004)’a göre kişisel bir ifade olduğu için standart bir biçimi izlemez. Tchudi (1991) öğrencilerin

yazılarındaki yaratıcılıklarını, “kelimeleri bir araya getirerek ve kendi sahip oldukları tecrübeleri ile başarabilirler” biçiminde ifade etmektedir. Bu bağlamda 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1-8.sınıflar) yer alan “Yazma stratejilerini uygular.” , “Şiir yazar.” “Hikâye edici metin yazar.” , “Yazılarında mizahi öğeler kullanır.” , “Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.” , “Hayalî öğeler barındıran kısa metin yazar.” Kazanımlarının yaratıcı yazma becerisine son derece uygun olduğu ifade edilebilir. Nitekim aynı bulguya Uyğun ve Çetin (2020: 7) tarafından yapılan çalışmada da ulaşılmıştır.

Hem 2015 hem de 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında (1-8.sınıflar) yer alan dil bilgisi kazanımlarının çok büyük kısmının yaratıcı yazmaya uygun olmadığı tespit edilmiştir. Yaratıcılık kavramının ve yaratıcı yazmanın tanımı, özellikleri ve işlevi düşünüldüğünde bu bulgunun yerinde olduğu ifade edilebilir. Öte yandan her iki programdaki bir başka ortak nokta da programlarda yer alan ilkököl (1-4. sınıflar) yazma kazanımlarının çok azının yaratıcı yazmaya uygun olduğudur. Bu uygun olanların ise ‘kısmen’ uygun olduğu söylenebilir. Öğrencinin bilişsel düzeyi de düşünüldüğünde ortaya yaratıcı ve özgün bir ürün ortaya koyabilmesi ancak ortaokul kademesine (5-8. sınıflar) geçmesiyle mümkün olabilmektedir.

Alanyazında bu çalışmanın yanı sıra benzer konuyu irdeleyen diğer çalışmalar da (Bulut ve Çiftçi, 2014; Uyğun ve Çetin, 2020) göz önüne alındığında Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yaratıcı yazmaya hizmet eden yazma kazanımlarının az olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda ilerleyen süreçte hazırlanacak yeni programlarda öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini geliştiren daha fazla yazma kazanımlarına yer verilmelidir. Ayrıca alanyazında yaratıcı yazmaya uygun olduğu düşünülen kazanımların da araştırmacılar tarafından sahada ele alınması gerektiği önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ak, E. (2011). Yaratıcı Yazma Etkinliklerinin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersindeki Yazılı Anlatım Becerileri Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Akbayır, S. (2006). Yazılı Anlatım Biçimlerinin Yazma Becerisi Edinimindeki işlevleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Altunkaya, H. (2010). Eski ve Yeni II. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programları ve Ders Kitaplarında Dil Bilgisi Öğretiminin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Bağcı, H. (2007). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatım Derslerine Yönelik Tutumları ile Yazma Becerileri Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Belet, Ş.D. (2005). Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri ile Türkçe Dersine ilişkin Tutumlara Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Brookes, I and Duncan, M.. (2004). Good Writing Guide. New York: Harap Publishers Ltd.

- Bulut, K.; Çiftçi, Ö. (2014). 2006 Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Yer Alan Yazma Kazanımlarının Yaratıcı Yazmaya Uygunluğu. *International Journal of Language Academy Volume 2/4*. p. 375/384
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (10. Baskı) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev. Edt. D. M. Bütün ve S. B. Demir) Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demir, T. (2012). Türkçe eğitiminde yaratıcı yazma becerisini geliştirme ve küçürek öykü. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 343-357.
- Dikici, A. (2001). Sanat Eğitiminde Yaratıcılık. *Milli Eğitim Dergisi*. S. 149.
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kasapoğlu, B. (2007). *Türkiye ve Almanya'da ilköğretim Birinci Kademe Dördüncü Sınıf Ana Dili Ders Kitaplarında Yazma Eğitimi ve Öğretimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Küçük, S. (2007). *Türkçe Öğretiminde Yazılı Anlatım Çalışmalarının Sorularla Yönlendirilmesi*. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. C. 4, S. 2, s. 181-200.
- Maltepe, S. (2006). *Yaratıcı Yazma Yaklaşımı Açısından Türkçe Derslerindeki Yazma Süreçlerinin ve Ürünlerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- MEB (2015). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- MEB (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- MEB. *Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı*. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Miles M.B.&Huberman A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. 2nd Edition. Calif: SAGE Publications.
- Oral, G. (2008). *Yine yazı yazıyoruz – okulda, işyerinde, evde kullanılacak yaratıcı yazı uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.

- Öztürk, E. (2007). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerilerinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Robinson, K. (2008). Yaratıcılık – Aklın Sınırlarını Açmak. (Çev. Nihal Geyran Koldaş). İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Rubin, D. (2000). Teaching Elementary Language Arts, “A Balanced Approach”. Boston: A Pearson Education Company.
- Tchudı, S. N. and Tchudı, S. J. (1991). The English Teacher’s Handbook: Ideas and Resource for Teaching English. Boynton. Cook Publishers.
- Temizkan, M. (2010). Türkçe Öğretiminde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi. Tübar-XXVII. Bahar, 621-642.
- Ungan, S. (2007). Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. S. 23, s. 461-472.
- Uyğun, A. ve Çetin, D. (2020). 2018 Türkçe dersi öğretim programındaki yazma kazanımlarının yaratıcı yazma becerisine uygunluğu. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 8(1), 1-13.
- Yıldırım A. ve Şimşek H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.